

Handleiding zoekstrategie deskresearch

5-stappen methode

Hoe bepaal ik mijn zoekstrategie?

Om gestructureerd te zoeken naar literatuur heb je een zoekstrategie nodig. De 5-stappenmethode kan je hierbij helpen. Doorloop hiertoe de volgende vijf stappen:

1. Wat zoek ik?
2. Waar zoek ik?
3. Hoe zoek ik?
4. Wat heb ik?
5. Verfijnen.

Stap 1: Wat zoek ik?

Bepaal aan de hand van de onderzoeksvraag (hoofd- en deelvragen) de onderwerpen die je hierin kunt onderscheiden en plaats deze in een zoektermentabel. Bedenk voor ieder deelonderwerp een set met trefwoorden die de lading dekken. Doe dit voor iedere taal waarin je wilt gaan zoeken. Houd daarbij rekening met synoniemen, verschillende talen, meervoud- en enkelvoudsvorm, zoekdiepte (algemeen of juist specifiek) van de gekozen zoektermen etc.

Voorbeeld:

Deelonderwerpen	Zoektermen Nederlands	Zoektermen Engels
<i>multinational X</i>	<i>multinational (-s)</i> <i>wereldconcern (-s)</i> <i>transnationaal bedrijf (-ven)</i> <i>multinationaal bedrijf (-ven)</i>	<i>multinational (-s)</i> <i>multinational company (-ies)</i> <i>transnational (-s)</i> <i>transnational company (-ies)</i>
<i>wat kan het doen?</i>	<i>methode (-s/-n)</i> <i>best practice (-s)</i>	<i>method (-s)</i> <i>best practice(s)</i>
<i>opkomende landen</i>	<i>opkomend land (-en)</i> <i>opkomende economie (-ën)</i> <i>opkomende markt (-en)</i>	<i>emerging country (-ies)</i> <i>emerging economy (-ies)</i> <i>emerging market (-s)</i>
<i>klanten betrekken</i>	<i>klanten betrekken</i> <i>klanten binden</i> <i>klantenbinding</i>	<i>engage customer (s)</i> <i>engaging customer (s)</i> <i>involve customer (s)</i> <i>involving customer (s)</i> <i>customer involvement</i> <i>customer engagement</i>

Tip: Voor het zoeken naar synoniemen kun je gebruik maken van inleidingen op het onderwerp, van woordenboeken maar ook van websites als Synoniemen.net, Visualthesaurus.com of Visuwords.com. Ook Wikipedia kan in de oriënterende fase handig zijn om zoektermen te vinden die over jouw onderwerp gaan.

Baken vervolgens je onderwerp af (zoekfilters):

- Taalgebied (bv. Engels, Nederlands, Duits etc.)
- Geografisch gebied (bv. Nederland, Europa, Verenigde Staten)
- Materiaalsoort (bv. papers, artikelen, boeken, onderzoek)
- Niveau (bv. algemeen, wetenschappelijk)
- Periode (bv. verschenen na 2009)

Stap 2: Waar zoek ik?

Zoek uit welke (nationale en internationale) informatiebronnen en databanken het onderwerp dekken. Noteer de databanken die relevant zijn en plaats ze in de tabel (zie bijlage).

Om te bepalen welke databanken relevant voor je zoekvraag zijn kun je gebruikmaken van:

- de lijst met [databanken](#) op de mediatheekwebsite
- de pagina [per opleiding](#) op de mediatheekwebsite.

Overige bronnen (ter oriëntatie):

- Encyclopedieën / [Wikipedia](#)
- [Google](#) en [Google Scholar](#)
- [Worldcat](#)
- [Mediatheekcatalogus](#)
- Meertalige- en/of vakwoordenboeken
- Vakspecialist / docent
- Vaktijdschriften
- Etc.

Voorbeeld:

Relevante databanken (EN)	Relevante databanken (NL)
ABI/Inform Complete Business Source Elite Ebsco Emerald Google Scholar JSTOR Science Direct SpringerLink WorldCat	Company Info HBO Kennisbank Lexis Nexis MD Info StatLine

Stap 3: Hoe zoek ik?

Formuleer nu per databank / informatiebron een zoekvraag. Zet de zoekvragen in een tabel. Houd daarbij rekening met de beschikbare functionaliteit van de databank.

Voorbeeld:

Google Scholar	
Zoekvraag	Zoekresultaat
("generational gap" OR "generational difference" OR "age difference" OR "generations at work" OR "intergenerational groups") cooperation productivity (work OR employee OR organization)	

Zoektalen en interfaces.

De databanken verschillen over het algemeen sterk qua aangeboden functionaliteit, zoekfilters, zoektaalen en interfaces. Stel dus per databank een andere zoekvraag.

Zoekdiepte (specificiteit).

Ook het aanbod aan literatuur kan per databank erg verschillen waardoor je in het ene geval weinig vindt en in het andere geval juist heel veel. In zijn algemeenheid kun je stellen dat wanneer je weinig zoekresultaten terugkrijgt je algemenere zoektermen kunt gebruiken. Bij (te) veel zoekresultaten ga je juist met specifiekere termen zoeken waardoor je minder, maar wel relevantere hits terugkrijgt.

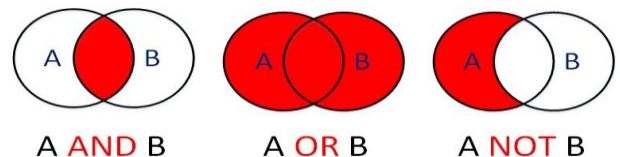
Gestructureerd versus ongestructureerd zoeken.

In Google zoek je naar ongestructureerde, full text geïndexeerde, informatie. Databanken zijn gestructureerd opgebouwd: ze zijn opgedeeld in velden die specifieke informatie bevatten zoals titel, trefwoorden, auteurs, classificatiecodes etc. Daardoor kun je in databanken veel specifieker zoeken en zijn de zoekresultaten (mits de zoekvraag goed is geformuleerd) veel relevanter dan in Google.

Booleaanse operatoren.

In de meeste databanken kun je zoekwoorden combineren met behulp van Booleaanse operatoren:

AND Beide trefwoorden moeten voorkomen
OR Een van beide trefwoorden moet voorkomen
NOT Trefwoord moet juist niet voorkomen

Voorbeeld:

AND

Zoeken op arbeidsmarkt AND loopbanen geeft publicaties met zowel arbeidsmarkt als loopbanen erin.

OR

Zoeken op arbeidsmarkt OR loopbanen levert publicaties op waarin alleen arbeidsmarkt, alleen loopbanen of zowel arbeidsmarkt als loopbanen voorkomen.

NOT

Zoeken op arbeidsmarkt NOT loopbanen geeft publicaties waarin wel arbeidsmarkt voorkomt, maar niet loopbanen.

Combineren van zoektermen en -vragen.

Vaak kunnen zoektermen met elkaar worden gecombineerd door gebruik te maken van ronde haken. Alles tussen de ronde haken wordt dan als eerste verwerkt. Ook is het soms mogelijk om de zoekresultaten met elkaar te combineren door gebruik te maken van zoeksets.

Trunkeren en maskeren.

In veel databanken kunnen jokers of wildcards worden gebruikt, bijvoorbeeld: * (asterisk of sterretje), ? (vraagteken) of % (procentteken). Een asterisk of procentteken vervangt meerdere tekens, dit noemen we trunkeren. Een vraagteken vervangt precies één teken. Dit noemen we maskeren.

Voorbeeld: produ?t*

Levert op: product, produkt, producten, produkten, productiviteit, production, productivity, productieproces etc.

Phrase search (“Zoeken op een exacte woordcombinatie”)

Zoeken op 2 of meer woorden die exact achter elkaar staan. Als je wilt dat er exact op deze woordcombinatie of zin wordt gezocht zet je het tussen “...”.

Voorbeeld: “production process”

Stap 4: Wat heb ik?

De zoekvragen uit stap 3 leveren zoekresultaten op. In stap 4 ga je beoordelen of de gevonden literatuur bruikbaar is aan de hand van algemene (kwaliteits-) criteria, bijvoorbeeld:

- **Relevantie** - Geeft het artikel antwoord op mijn onderzoeksvraag?
- **Onafhankelijk** - Wat zijn de motieven van de uitgever voor publicatie?
- **Betrouwbaarheid** - Wie is de uitgever of auteur?
- **Verifieerbaarheid** - Bevat het artikel bronvermeldingen? Is het beschreven onderzoek controleerbaar?
- **Actualiteit** - Is de bron bijgehouden en nog actueel?
- **Autoriteit** - Is de bron wetenschappelijk valide? Beoordeeld door "peers" (= vakgenoten -> peer reviewed) of geredigeerd door een wetenschappelijke redactie?
- **Heb ik meerdere bronnen gebruikt?** Eén bron is geen bron!

Vastleggen en presenteren

Noteer nu de belangrijke gegevens van de publicaties die je uiteindelijk gaat gebruiken. Voor een artikel in een (wetenschappelijk) tijdschrift zijn dat bijvoorbeeld (minimaal) de volgende velden:

- Auteur(s)
- Titel artikel
- Tijdschriftnaam
- Volume/Jaargang
- Editie/Nummer
- Paginering

Gevonden relevante literatuur

Literatuur kun je het beste verzamelen en beheren in een bibliografisch programma als [EndNote](#), [Zotero](#) of [Mendeley](#). Het handige van zo'n programma is dat je:

- Een eigen bibliotheek kunt bijhouden met relevante literatuur en referenties.
- Literatuur rechtstreeks vanuit databanken kunt overnemen (zonder deze over te hoeven typen).
- In een handomdraai literatuuroverzichten maken (volgens de APA of MLA notatiestijl) in je Word-document of scriptie.

Stap 5: Verfijning.

Aan de hand van de gevonden zoekresultaten kan het nodig zijn om de zoekvragen te verfijnen (selectievere/specifiekere zoektermen te gebruiken) of juist te verbreden (algemenere zoektermen toe te passen). Ook is het gebruikelijk dat, wanneer je dieper in de materie raakt, je nieuwe woorden/termen tegenkomt die je kunt gebruiken in je zoekvragen. In beide gevallen ga je terug naar stap 1 (Wat zoek ik) en pas je de zoekwoordentabel aan. Vervolgens ga je weer verder met stap 2, 3 en 4.

Meer informatie over het opstellen van een zoekstrategie en het verwerken van literatuurverwijzingen kun je vinden bij Instructies en ondersteuning-[Hulpmiddelen en handleidingen](#) op de website van de mediatheek.

Overige zoekstrategieën

De hierboven beschreven 5-stappenmethode wordt binnen Hogeschool Rotterdam veel toegepast. Deze methode is ook de basis van veel trainingen en workshops die binnen opleidingen of door de mediatheken worden verzorgd. In het boekje 'Word Informatievaardig!' (Gruwel-Brand & I.G.J.H. Wopereis, 2014) wordt een methode gebruikt die ook bestaat uit vijf stappen, maar die in de uitvoering iets afwijkt van de hier beschreven methode. Welke methode je ook kiest: het komt er in beide gevallen op neer dat je met een plan/strategie op zoek gaat. Verder kun je ook gebruik maken van de:

Sneeuwbalmethode

De sneeuwbalmethode is een bekende en beproefde methode voor deskresearch. Daarbij ga je van één goede en relevante informatiebron de gebruikte literatuur na. Die literatuur bevat op haar beurt weer nieuwe verwijzingen en zo ontstaat een "sneeuwbaaleffect". Nadeel van deze methode is dat je hiermee relatief snel teruggaat in de tijd waardoor deze methode minder geschikt is voor vakgebieden waarin de (technologische) ontwikkelingen zich in een ras tempo opvolgen, zoals kwantummechanica.

Citatiemethode

Net als bij de sneeuwbalmethode ga je bij de citatiemethode uit van één goede en relevante informatiebron. Vervolgens zoek je in de citatie-indexen of bijvoorbeeld met behulp van Google Scholar naar literatuur die hiernaar verwijst. Voordeel van deze methode is dat je hierbij juist recentere bronnen zult vinden, in tegenstelling tot de sneeuwbalmethode waarmee je teruggaat in de tijd.

[A scoring rubric for performance assessment of **information** literacy in Dutch Higher Education](#)

[J van Helvoort](#) - [Journal of Information Literacy](#), 2010 - [jil.lboro.ac.uk](#)

Abstract The main purpose of the research was the development and testing of an assessment tool for the grading of Dutch students' performance in **information** problem solving during their study tasks. Scholarly literature suggests that an analytical scoring ...

[Geciteerd door 12](#) [Verwante artikelen](#) [Alle 6 versies](#) [Importeren in EndNote](#) [Opslaan](#) [Meer](#)

Cities in Google Scholar

Parelgroeimethode

Bij de parelgroeimethode ga je op zoek naar relevante documenten die worden doorgelezen en gescand op nieuwe trefwoorden. Die nieuwe trefwoorden kunnen worden toegevoegd aan de zoekwoordentabel waarna de zoekstrategie wordt aangepast en er opnieuw wordt gezocht met deze trefwoorden.

BIG 6

Een andere manier veelgebruikte zoekstrategie is de BIG 6 methode. ("Big6 : Information & Technology Skills for Student Success," 2014)

Meer informatie

- Akkerman, E. (2014). *Handleiding EndNote 9 t/m 17: voor gebruik bij de Vrije Universiteit*. Vrije Universiteit. Amsterdam. Retrieved from http://www.ub.vu.nl/nl/Images/endnote-handleiding-9-17-NL_tcm87-217970.pdf
- APA Style. Retrieved 1-20-2014, from <http://www.apastyle.org/>
- Big6: Information & Technology Skills for Student Success. (2014, 2014/07/29/). from <http://big6.com/>
- Benne, H. (2014). Installatiehandleiding EndNote X7. from <http://hint.hro.nl/PageFiles/42505/HR%20Endnote%20X7%20QRC%20V0.2.pdf>
- EndNote for iPad. (2014). Retrieved 10-10-2014, from <https://itunes.apple.com/us/app/endnote-for-ipad/id593994211?mt=8>
- EndNote Web. Retrieved 10-10-2014, from <http://www.myendnoteweb.com>
- Gruwel-Brand, S., & Wopereis, I. G. J. H. (2014). *Word informatievaardig: digitale informatie selecteren, beoordelen en verwerken* (2e dr. ed.). Groningen: Noordhoff.
- Habraken, A. (2012). *Bronvermelding volgens de richtlijnen van de APA : Handleiding*. Tilburg University. Retrieved from https://www.tilburguniversity.edu/upload/39d7e3a3-6cb8-47e9-804e-0daf762f76bf_handleiding%20apa%20nl_apa.pdf
- Introducing EndNote X7. (2013). Retrieved 13-10-2014, from <http://youtu.be/IPcSxuwNfh0>
- MyEndnoteWeb. from <https://www.myendnoteweb.com/>
- Online user guide: EndNote X7*. Thomson Reuter. Retrieved from <http://endnote.com/training/mats/enuserguide/eng/endnote7/enguide-full.pdf>
- Poelmans, P., & Severijnen, O. (2013). *De APA-richtlijnen: over literatuurverwijzing en onderzoeksrapportage*. Bussum: Coutinho B.V.
- Sanders, E. (2014). *Slimmer zoeken op Internet : Een praktische gids voor wie optimaal gebruik wil maken van Internet (HR-editie)* (15e herz. dr. ed.). Retrieved from <http://hint.hro.nl/PageFiles/40033/Ewoud%20Sanders,%20Slimmer%20zoeken%20op%20internet,%20HSR%202014.pdf>
- Soest, J. v., & Cock, M. (2008). *Basistraining Endnote: handleiding*. Universiteit Leiden. Leiden. Retrieved from <http://media.leidenuniv.nl/legacy/Basistraining%20EndNote-handleiding%201%200%5B1%5D.doc.pdf>
- Toolbox informatievaardigheid (2014/02/06/13:13:08). from <http://hint.hro.nl/nl/HR/Voorzieningen--Services/Mediatheken/Informatievaardigheid1/Toolbox/>
- Voorzieningen & Services - Mediatheek - Mediatheekinfo per opleiding | HINT. Retrieved 21-10-2014, from <http://hint.hro.nl/nl/HR/Voorzieningen--Services/Mediatheken/Mediatheekinfo-per-opleiding/>
- Voorzieningen & Services - Mediatheek - Online bronnen - Databanken | HINT. Retrieved 21-10-2014, from <http://hint.hro.nl/nl/HR/Voorzieningen--Services/Mediatheken/Online-Bronnen/Databanken/>